

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ

พระธรรมทูตไทยในประชาคมอาเซียน

ชื่อนักศึกษา

กรกต ชาบัณฑิต

รหัสประจำตัว

56B73330101

ปริญญา

รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

สถานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ พลเอก ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ พลโท ดร.ประสารโชค ฐะนุติ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในประชาคมอาเซียน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในประชาคมอาเซียน และ 3) เพื่อศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในประชาคมอาเซียน การวิจัยนี้เป็นแบบผสมวิธี มีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก การวิจัยเชิงปริมาณดำเนินการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 รูป กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ เลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนที่มีค่าระดับความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอย การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการโดยสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 19 รูป/คน และสนทนากลุ่มจำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในประชาคมอาเซียนโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.24, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสร้าง ความมั่นคงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.27, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ ด้านการเพิ่มและการพัฒนาพระธรรมทูตให้มีศักยภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{x}$ = 4.25, S.D. = 0.65) และด้านการสร้างองค์การภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{x}$ = 4.21, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทย ประกอบด้วย 2 ปัจจัยสำคัญ คือ 1) ปัจจัยการดำเนินงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (β = 0.47) มี 3 ตัวแปร คือ ด้านการวางแผนดำเนินงาน (β = 0.38) ด้านการดำเนินงานตามแผน (β = 0.11)

ด้านการติดตามและประเมินผล ($\beta = 0.24$) และ 2) ปัจจัยการเผยแพร่การเผยแพร่พระพุทธศาสนา ($\beta = 0.41$) มี 2 ตัวแปร คือ ด้านบุคลากร ($\beta = 0.18$) และด้านงบประมาณ ($\beta = 0.78$) ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของยุทธศาสตร์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในประชาคมอาเซียนได้ร้อยละ 71.80 ($R^2 = 0.71$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นอีก 2 ประการที่ได้มาจากการวิจัยเชิงคุณภาพและสามารถร่วมอธิบายการพัฒนายุทธศาสตร์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเพิ่มเติมอีก คือ (1) ปัจจัยด้านกิจกรรม เป็นการประยุกต์การกิจกรรมทางพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ให้เหมาะสมกับบริบททางชุมชนในแต่ละประเทศ ด้วยรูปแบบและวิธีการการเผยแพร่กิจกรรมที่หลากหลาย (2) ปัจจัยด้านองค์การ เป็นการสร้างองค์การภาคีเครือข่ายภายในประเทศและขยายองค์การภาคีเครือข่ายในต่างประเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประชาคมอาเซียนด้วย

3. การพัฒนายุทธศาสตร์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 3 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา 2) ยุทธศาสตร์การสร้างองค์การภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนการเผยแพร่พระพุทธศาสนา และ 3) ยุทธศาสตร์การเพิ่มและพัฒนาพระธรรมทูตให้มีศักยภาพในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์ การเผยแพร่พระพุทธศาสนา พระธรรมทูตไทย ประชาคมอาเซียน

Thesis Title Strategy for Buddhism Dissemination of
Thai Dhammaduta in ASEAN Community
Student Korakoth Chabandit
Student ID 56B73330101
Degree Doctor of Public Administration
Field of Study Public Administration
Thesis Advisor General Dr.Kasemchart Naressenie
Thesis Co-Advisor Lieutenant General Dr.Prasarnchoke Tuwanuti

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the strategy for Buddhism dissemination of the Thai Dhammaduta in the ASEAN community, 2) study factors affecting the strategy for Buddhism dissemination of the Thai Dhammaduta in the ASEAN community, and 3) propose the strategy development for Buddhism dissemination of the Thai Dhammaduta in the ASEAN community. This research was mixed method approach using the quantitative research for primarily. The quantitative research was conducted by studying the sample of 310 monks. The sample size was obtained by the calculation using Taro Yamane's formula and the sample was selected by simple random sampling technique. The tool used for data collection was a rating scale questionnaire with a reliability of 0.98. The statistics used for the data analysis consisted of frequency, percentage, mean, and standard deviation and stepwise multiple regression analysis. The qualitative research was conducted by in-depth interviewing the 19 key informants and a focus group discussion was organized with 9 participants and analyzed the data by using the content analysis.

The findings were as follows:

1. The strategy for Buddhism dissemination of the Thai Dhammaduta in the ASEAN community in overall was at the highest level ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.60). While considering each aspect individually, it was found that the creation of stability in the dissemination of Buddhism aspect was at the highest ($\bar{x} = 4.27$, S.D.= 0.64), followed by increasing and competency developing of the Dhammaduta in the Buddhism dissemination of Thai Dhammaduta in the ASEAN community ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.65) and the

network creation of the organization in driving the dissemination of Buddhism in the ASEAN community ($\bar{x}$ = 4.21, S.D. = 0.66), respectively.

2. There were 2 important factors affecting the strategy for the dissemination of Buddhism of the Thai Dhammaduta in the ASEAN community namely, 1) the operation of Buddhism dissemination (β = 0.47), consisting 3 variables: operation planning aspect (β = 0.38), plan implementation aspect (β = 0.11), monitoring and evaluation aspect (β = 0.24), and 2) Buddhism dissemination (β = 0.41), consisting 2 variables: personnel aspect (β = 0.18) and budgeting aspect (β = 0.78). These two factors could explain 71.80% (R^2 = 0.71) of the variation in the Buddhism dissemination strategy of Thai Dhammaduta in the ASEAN Community at the statistical significance level of 0.01. In addition, there were two more factors from qualitative research result could explain the strategy for Buddhism dissemination of the Thai Dhammaduta in the ASEAN community including 1) the moral principle factor which was the applying in integration between Buddhist principles and modern technology to be appropriate with the community context of each country by using several models and methods of Buddhism dissemination, and 2) organizational factor which was the network creation of the partnership organization within the country and expanding the network partners in foreign countries for increasing the efficiency of Buddhism dissemination in the ASEAN community.

3. The development of the strategy for Buddhism dissemination of the Thai Dhammaduta in the ASEAN community comprising 3 strategies, namely 1) the strategy of stability creating for Buddhism dissemination, 2) the strategy of creating the network partnership organization for driving the Buddhism dissemination, and 3) the strategy of increasing and developing the Thai Dhammaduta in having more competency of Buddhism dissemination.

Keywords: Strategy, Buddhism Dissemination, Thai Dhammaduta, ASEAN Community